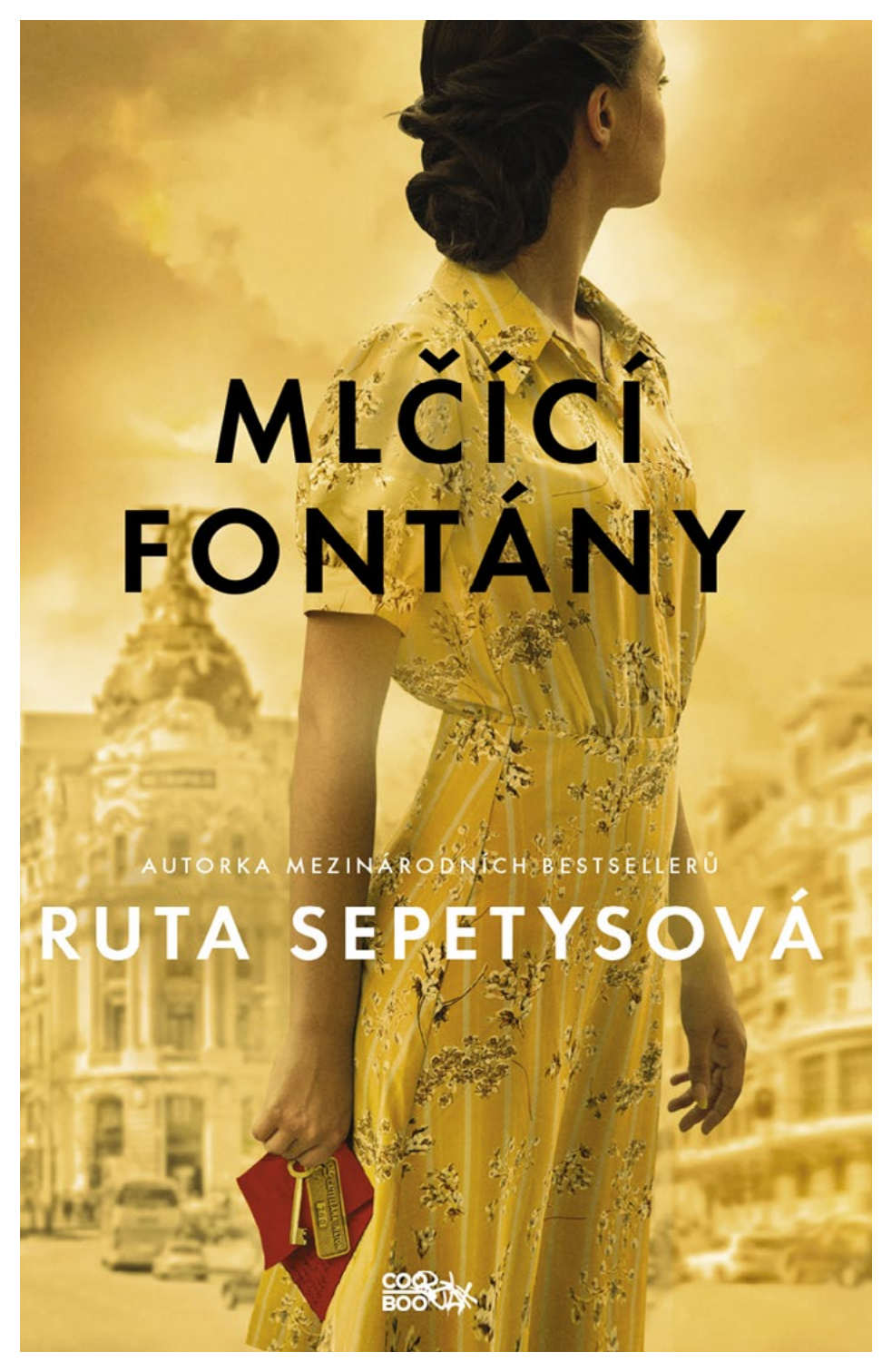

MLČÍCÍ FONTÁNY

AUTORKA MEZINÁRODNÍCH BESTSELLERŮ

RUTA SEPETYSOVÁ

COO
BOO

Mlčící fontány

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.cooboo.cz

www.albatrosmedia.cz

Ruta Sepetysová

Mlčící fontány – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

MLČÍCÍ FONTÁNY

RUTA SEPETYSOVÁ

PRO KRISTINU A JOHNA

Španělská občanská válka (1936–1939) začala jako vojenská vzpoura proti demokraticky zvolené vládě Druhé španělské republiky a přerostla v ozbrojený konflikt mezi nacionalisty a republikány. Nacionalisty vedl Generalísimo Francisco Franco za pomoci Hitlera a Mussoliniho. V čele republikánů tehdy stála demokratická vláda, která spoléhala na Mexiko, Sovětský svaz a dobrovolníky z více než padesáti zemí, ale také na podporu akademiků, umělců, dělníků, odborů a levičáků. Republikáni se však potýkali s vnitřními neshodami, a tak nedokázali postup nacionalistů zastavit a v březnu 1939 se vzdali.

Francův diktátorský režim panoval šestatřicet let.

Zemřeli jsme, jen když na nás zapomenete.

– ANONYMNÍ EPITAF

MASOVÝ HROB ZE ŠPANĚLSKÉ OBČANSKÉ VÁLKY

ČÁST PRVNÍ

1957
MADRID, ŠPANĚLSKO

Nikdy mě netěšilo posílat velvyslance do Španělska, a netěší mě to ani teď, a pokud Franco nezačne s občany odlišného náboženského názoru jednat jinak, budu vážně uvažovat o tom, že s ním přeruším veškeré styky, třebaže chci stát na straně Evropy.

– Harry S. Truman, 33. prezident Spojených států
2. srpna 1951

*Interní zpráva od Trumana ministru zahraničí Deanu
Achesonovi
Archiv H. S. Trumana, složka Ministr zahraničí*

S tojí frontu na krev.
Brzké červnové slunce se rozlévá přes šňůru žen trpělivě čekajících u *el matadero*. Vějíře se rozevírají a třepotají v madridském teple a z jatek sem tu a tam zavane pach syrového masa.

Krev se použije na *morcillu*, jelito. Je třeba ji pečlivě odměřit. Když se to s krví přežene, jelito nedrží. Když se jí dá příliš málo, sype se jako suchá hlína.

Rafael si otře nůž o zástěru a myslí přitom na docela jiné věci, než je *morcilla*. Pomalu se obrátí od řady zákaznic a zvedne tvář k nebi. V jeho představách je neděle. Ručičky na hodinách právě doputovaly k šestce.

Je čas.

Zazní trubka a arénou se rozezní *paso doble*.

Rafael vkročí na písek, do slunce.

Je připraven se postavit Strachu.

V lóži uprostřed hlediště sedí španělský diktátor Generalísimo Francisco Franco. Říká se mu *El Caudillo* – velitel armád, hrdina z vůle Boží. Franco shlíží do arény. Jejich pohledy se střetnou.

Ty mě neznáš, Generalísimo, ale já tebe ano.

Jsem Rafael Torres Moreno a dnes se ničeho nebojím.

„Rafo!“

Mistr ho pleskne po zpoceném krku. „Jsi slepej? Máme tu frontu. Přestaň si tady snít. Krev, Rafo. Dej jim krev.“

Rafa přikývne a popojde k ženským. Obraz býčí arény rychle zmizí.

Dej jim krev.

V hlavě se mu o slovo hlásí vzpomínky na válku. Tenký posměvačný hlas je zpátky a škrtí jeho snění, takže se promění v noční můry. *Vzpomínáš si přece, Rafo, nebo ne?*

Vzpomíná.

Ta silueta je nezaměnitelná.

Muži v lakované kůži s duší z lakované kůže.

Guardia Civil. Tajně jim říká Vrány. Jsou to služebníci Generalísima Franca a právě se objevili na ulici.

„Prosím. Tady ne,“ zašeptá Rafael ze svého úkrytu pod stromy.

Nad ním se rozlehne pláč batolete. Vzhledne a u otevřeného okna spatří Julii s nejmladší sestrou Anou v náručí.

Zevnitř zaduní hlas jejich otce. „Julie, zavři to okno! Zamkni a počkej na mámu. Kde je Rafa?“

„Tady, *Papá*,“ špitne Rafael s nohama poskládanýma pod sebou, aby se vešel do úkrytu. „Tady jsem.“

Otec se objeví u dveří. Vrány vyjdou na chodník.

Třeskne výstřel. Zableskne se. Nahoře vykřikne Julia.

Rafa celý ztuhne. Nedýchá. Nemá vzduch.

Ne.

Ne.

Ne.

Odtáhnou otcovo bezvládné tělo za paži.

„*¡Papá!*“

Je pozdě. Z hrdla se mu vydere výkřik, a až v tu chvíli si to Rafa uvědomí. Prozradil se.

Okamžitě se k němu obrátí pár očí. „Jeho mladej je za stromem. Seberte ho.“

Rafa mrkáním zahání bolavé vzpomínky a zdrcené srdce skrývá pod úsměvem.

„*Buenos días, señora.* Co si přejete?“ zeptá se zákaznice.

„Krev.“

„*Sí, señora.*“

Dej jim krev.

Španělsko prolévá krev už víc než dvacet let. A Rafa někdy přemýšlí, jestli v něm vůbec ještě nějaká krev zbývá.

2

Je to lež.
Musí být.
Vím, co jsi udělala.

Ana Torres Morenová stojí dvě patra pod zemí, v druhém suterénu pro služebnictvo. Roztrhá lístek na kousky, ty strčí do pusy a spolkně.

Z haly se ozve zavolání. „Rychle, Ano. Čekají.“

Ana se rozběhne bludištěm kamenných zdí bez oken. Přinutí se k rychlosti a k úsměvu.

Slabá žárovka svým světlem sotva šimrá regál se záso-
bami. Ana najde malinké šitíčko a hodí ho do košíku. Do-
běhne ke schodům a dožene Lorenzu, která nese na pod-
nosu všelijaké cigarety.

„Jsi úplněbledá,“ šeptne Lorenza. „¿Estás bien?“

„Nic mi není,“ odvěti Ana.

*Vždycky se tvař, že se nic neděje, zvlášť když ti není dob-
ře, připomene si.*

Před ní se objeví schody. Z třpytivé haly ji vábí světlo
křišťálového lustru.

Jejich krok se zpomalí a sjednotí a ony v dokonalém
unisonu vkročí na mramorovou podlahu hotelové lobby,

tváře samý úsměv. Ana se v hlavě probírá seznamem hostů. Pán z New Yorku bude chtít noviny a sirky. Žena z Pensylvánie bude potřebovat ještě led.

Američané milují led. Někteří říkají, že mají doma v kuchyni vlastní zásobníky s kostkami ledu. Možné to je. Ana vídá reklamy na všelijaké přístroje v lesklých časopisech, které tu nechávají hoteloví hosté.

*Frigidaire! Police z nerezavějícího hliníku,
zvláštní přihrádka na máslo.*

Neví přesně, co to znamená. Vše za hranicemi Španělska je obestřeno tajemstvím.

Ana slyší každé slovo, ale hosté se to nesmějí dozvědět. Pobíhá a svižně plní přání, aby návštěvníci neměli čas vystoupit ze svého světa a nahlédnout do toho jejího.

Julia, hlava jejich rozbité rodiny, ji neustále na něco upozorňuje. „Jsi strašně důvěřivá, Ano. Moc toho prozradíš. Buď tiše.“

Anu už nebaví být tiše, má dost nezodpovězených otázek a tajemství. Je holka slátaná ze zbytků látek a sní o nových začátcích. Sní o tom, že odejde ze Španělska. Ale sestra má pravdu. Její sny jsou nebezpečné, to už ví.

Vím, co jsi udělala.

„Pro jednou se řiď pravidly, ne srdcem,“ prosí ji sestra.

Řídit se pravidly. Být všem na očích, a přece neviditelná, a dostávat za to slušně zapláceno – pět *pesetas* za hodinu.

Takhle si to ujednaly. Její starší bratr Rafael pracuje na jatkách a na hřbitově. Dohromady si vydělá jen dvanáct *pesetas*, což je podle hotelové směnárný dvacet centů, za celý den práce.

Ana podá šitíčko recepční a rychle zamíří k výtahu pro personál. Ráno je pryč, ale seznam jejích úkolů se prodlužuje. Do hotelu dorazila letní sezona a do Španělska se valí tisíce nových návštěvníků. Dveře výtahu se otevřou v sedmém patře. Ana vezme koš pod paži a pospíchá dlouhou chodbou.

„Ručníky na sedm set šedesátku,“ zašeptá vrchní pokojská, když ji míjí.

„Ručníky na sedm set šedesátku,“ potvrdí ona.

Tenhle americký hotel je už čtyři roky starý, ale Aně voní novotou. V koši má stoh brožurek s pohledným matadorem s červenou muletou. Na ní je krásným písmem napsáno:

Castellana Hilton Madrid. Váš hrad ve Španělsku.

Hrady. Jako malá je vídala na starých pohlednicích. V hlavě se jí rozběhne strašidelný filmový týdeník:

Stromy lemovaná třída Paseo de la Castellana, kde ve velkolepých palácích žije španělská honorace. Jenže pak pestré výjevy blednou. Rok 1936. Ve Španělsku vypukne občanská válka, která vysaje barvu z tváří Madridu. Z nádherných paláců jsou šedivé přízraky. Zahrady a fontány zmizí a s nimi i Anini rodiče. Hlad a odloučení zastřou zemi tmavým závojem. Španělsko je odříznuto od zbytku světa.

A teď, po dvaceti letech celonárodního zakrňování, Generalísimo Franco konečně do země pouští turisty. Banky

a hotely oblečou staré paláce do nového. Turisté nepoznají rozdíl. To, co je pod povrchem, je jejich očím skryto, stejně jako vzkaz, který se jí rozkládá v žaludku.

Ana čte noviny a časopisy, které hosté odloží. Pamatuje si text z brožurky a na požádání jej odříká.

Castellana, sídlící v někdejší paláci, je prvním hotelem Hilton v Evropě. Nabízí více než tři sta pokojů vybavených tříkanálovým rádiem, a dokonce i telefonem.

„Když dostaneš na starosti hosta v apartmá, splníš mu každý požadavek,“ poučuje ji vrchní pokojská. „A pamatuj si, že Američani se nechovají tak formálně jako Španělé. Jsou zvyklí si povídat. Budeš vřelá, ochotná a hovorná.“

„Já jsem vždycky vřelá a hovorná,“ pošeptá jí Lorenza a mrkne na ni.

Ana chce být taky hovorná, ale sestřino nabádání, aby byla tiše, je v rozporu s hotelovými pravidly. Z neustálého přetahování na jednu nebo na druhou stranu si připadá jako hadrová panenka, která dříve či později přijde o ruku.

Ze dveří se teď do chodby vynoří muž v nažehlené bílé košili.

Ana se zastaví a maličko mu pokývne. „Buenos días, señor.“

„Ahoj zlato.“

Zlato. Holčičko. Kotě. Pusť. Američané mají pro ženy mnoho jmen. Vždycky když si Ana myslí, že už je zná všechna, objeví se nové. V hotelovém kurzu angličtiny se takovým slovům říká něžnůstky.

Po tom, co se stalo loni, Ana už ví, že to není tak růžové.

Do zviřeného prachu letiště Barajas dosedají američtí diplomaté, herci a hudebníci. Baví se do brzkých ranních hodin. Ana si tajně všímá, co mají rádi. Hvězdičky mají svá oblíbená apartmá, politici zase své oblíbené hvězdičky. Mnoho z nich netuší, co se před desítkami let ve Španělsku odehrálo. Usrkávají cavu a vedou romantické řeči o Hemingwayovi a flamencu. Jen tu a tam se Any někdo zeptá na válku. To potom zdvořile změní téma. Neodporuje to jenom hotelovým pravidlům, ale také slibu, který dala.

Bude hledět do budoucnosti. Na minulost je třeba zapomenout.

Otec popraven. Matka ve vězení. Neprovinili se činy, ale cíli. Oba dva byli učitelé a chtěli vybudovat Montessori školu, kde by uplatňovali metody vycházející z přirozeného vývoje dítěte spíš než z náboženství. Jenže Generalísimo Franco nařídil, že všechny školy v zemi budou pod správou katolické církve. Republikánské přívržence je třeba vymýtit.

Zločin rodičů uvrhl Anu do temných vod zapadlých tajemství. Narodila se do dlouhého stínu hanby a o rodičích na veřejnosti nikdy nesměla mluvit. Je odsouzena k životu v mlčení. Ale občas z nejskrytějších koutů jejího srdce zazní neodbytná otázka:

Co se dá vybudovat mlčky?

Hotelu Castellana Hilton se tu říká „Devětačtyřicátý stát“ a něco na tom je, protože víc Americanos už je snad jen v Americe...

... Jsou tu diplomaté a generálové, admirálové a páprdové, falešná i pravá hrabata, filmové herečky se tu snaží vypadat jako herečky a neherečky se pokoušejí o totéž. Někteří stálí hosté jsou tu tak dlouho, že je od barových stoliček musejí odřezat. A taky tu bývá k vidění slušná řádka podivínů.

... Viděl jsem tu tváře, které se naposledy objevily za druhé světové války, kdy čile domlouvaly kontrakty. Tisíní se kolem baru a pořádají koktejlové večírky a donekonečna shánějí „kontakty“, protože Španělsko se čím dál víc otvírá obchodu se zahraničím a na stavbě vojenských základen se pochopitelně dá vydělat fůra peněz.

– Robert C. Ruark

z článku „Hotelu Hilton říkejte Devětačtyřicátý stát“

Defiance Crescent News, Defiance, Ohio

1. března 1955

Poznají, že je turista. Jejich pohled nepřitahuje fotoaparát. Zajímá je jeho oblečení. Oči místních se upírají nejdříve na Danielovy zabahněné boty. Pak putují po džínách a na okamžik se zastaví u spony na opasku s obrysem Texasu. Rychlý průzkum pokračuje na sever přes kostkovanou košili, ale jakmile narazí na fotoaparát, pohledy se vmžiku odvrátí.

Lidé se na něj dívají, ale nikdo na něj nepromluví.

Kolem trafiky projdou dva chlapci. Na titulní straně noviny je fotografie španělského vůdce. Kluci se zastaví a zdviženou pravicí vzdají fotografii hold.

¡Franco! El Caudillo de España.

Daniel cvakne fotografii.

Ta slova a Francova fotografie se v různém uspořádání objevují všude. Na mincích, poštovních známkách, tramvajích i cedulích. Daniel se dívá na portrét v novinách. Generál Franco je spíš menší, má nevýrazný obličej a prořídle vlasy. Maličký knír je zřejmě to jediné, co jej odlišuje od ostatních. Postavou je nevelký, ale nad svou zemí se tyčí vysoko a vládne jí absolutně.

„Dan už měří metr osmdesát pět,“ holedbal se jeho otec nedávno. „Že jo, že už jsi velký chlap?“

Chyba. Výška nečiní člověka velkým ani mocným. Dívá se na svět jinou čočkou než otec.

Když vyjde z parku El Retiro, ozve se rámus jako od klubka uječených koček. Po rozpáleném asfaltu se řítí skútry a proplétají se mezi odfukujícími autobusy a troubícími auty. Na řídítkách jedné rychle kličkující motorky sedí dívka v pomačkaných šatech.

Daniel se na chodníku zarazí. Madrid hučí exotickou energií a hraje všemi barvami. Auta a boty jsou černé, takže splývají s antracitovými, goyovsky hnědými a tmavě rybízovými tapiseriemi ulic. Vířivé výjevy podtrhují obláčky výfukových plynů a útržky španělštiny. Jeho matka, rodilá Španělka, trvá na tom, aby mluvil jazykem její země. Prvních pět let jeho života na něj mluvila výhradně španělsky. Jazyk tedy sice zná, ale vše ostatní v Madridu je mu cizí.

Na rohu nedaleko vstupu do parku unavení osli táhnou povozy se dřevem. Stánkaři kolemjdoucím vnucují suvenýry. Za výstavkou španělských skládacích vějířů stojí muž jako tyčka. Drží jich v ruce několik najednou a švihem je otevírá a třepotá jimi jako malovanými motýlími křídly. Když vidí Daniela, ukáže na visačku na popruhu jeho fotoaparátu a zeptá se ho, jestli je novinář.

„¿Periodista? Americano?“

Daniel té polopравdě přikývne a jde dál. Ten aparát dostal od matky k maturitě. Visačka je z místních novin doma v Dallasu.

„Chci být fotoreportérem,“ oznámil nedávno u večere.

„Z toho vyrosteš, věř mi,“ odvětil tehdy otec.

Nevyroste. Fotografie je něco spontánního a vzrušujícího, něco, co člověk jen tak nedostane, co musí vytvořit. Je to příběh, který napíše sám, místo aby opakoval vyprávění předků o bohatství z nafty. Vzpomene si na strojem psaný dopis uložený v zásuvce psacího stolu.

Milý pane Mathesone,
blahopřejeme, byl jste vybrán jako
jeden z pěti finalistů Fotografické
ceny agentury Magnum 1957.

V září má odevzdat portfolio.

Otec mu pranic nerozumí. Fotografování Daniela neomrzí, ale zato už má dost lidí, kteří málo poslouchají a moc mluví. A říkají mu leccos:

Měl by místo boxu raději hrát fotbal.
Fotografování je ztráta času.
Rodinný ropný byznys mu zajistí spokojené živobytí.

Ti, kteří si myslí, že ho znají nejlíp, ho vlastně neznají vůbec.

S holkami se to má stejně. „Danieli Mathesone. Ty jeden, kde ses jenom schovával?“ žertovaly pohledné dívky obléhající jukebox v klubu Nelson's.

Přitom se nikde neschoval. Je tu odjakživa, jen si ho holky nikdy dřív nevšimly – až když se vrátil jako student posledního ročníku, o deset centimetrů vyšší a o kus silnější. Začal mu vyzvánět telefon. Zbožňovaly jeho pick-up,

jeho fotky a jeho španělštinu, když si povídal s číšníky v El Fenixu. Zčistajasna byl „zajímavý“. A taky dost naivní na to, aby jim uvěřil.

Lauře Beth po tříměsíčním románu už zdaleka tolik neimponoval.

„Co takhle mokasíny místo farmářek?“ navrhovala mu. „Vezmeme si cadillac tvého táty místo toho tvého pick-upu.“ A taky: „Ten? To je jen náš dobrý rodinný známý.“

Spolužáci od svatého Marka se mu smáli. „Co jsi čekal? Dělá drezuru. Ty jezdíš rodeo. Všichni vědí, že střídá kluky. Nestojí ti za to.“ Jeho vztah s Laurou Beth naštěstí ukončil jeho španělský původ. Vypadal na ni „moc cize“. *Gracias, Madre.*

Daniel projde kolem kavárny. Suchý vítr se tu mísí s olejem, česnekem a paprikou. Za velkou výlohou se tyčí hromady krevet, úhořů, smažených paprik a kořeněných klobás. Vyfotí si to. Vlasy mu cuchá vlahý vítr. V Madridu je stejné horko jako v Dallasu. Zabočí za roh do úzké dlážděné uličky a vmáčkne se do veřejí jednoho z domů. Podívá se na hodinky a pak zkontroluje, kde je slunce. Rodiče na něj v hotelu čekají s obědem. Otec se bude zlobit. Zase.

Z dálky k němu dolehne blížící se klapot podpatků. Daniel zvedne fotoaparát k oku.

Jeptiška.

Kráčí rychle, s jasným cílem. Nese uzlíček zabalený v plátně. Ustavičně se ohlíží přes rameno, jako by ji někdo sledoval. Daniel zůstává schovaný a čeká na dokonalý záběr. Poryv větru načechrá černou látku jeptiščiny sutany. Přidrží si ji a v tu chvíli vítr zvedne cíp plátna a poodhalí, co je v něm zabaleno.

Na Daniela hledí dětská tvářička šedá jako kouř.

Se zatajeným dechem stiskne spoušť.

Miminko je mrtvé.

Jeptiška šlehne děsem vyvalenýma očima po jeho aparátu.

Mačká spoušť, seč může, ale přístroj cvaká naprázdno.

Došel mu film.

Sáhne do kapsy pro novou cívku. Založí ji, jak nejrychleji umí, ale zbytečně. Když vzhledne, jeptiška je pryč a místo ní tam stojí dva muži v pláštěnkách a kloboucích ve tvaru křídla. Mají pušky.

Guardia Civil. Vojenské jednotky sloužící Francovi.

Danielův oblíbený básník Federico García Lorca je popsal takto: *Kdo z těch, co vás kdy viděli, by mohl zapomenout? Muži v lakované kůži s duší z lakované kůže.*

„Koukej se jim vyhýbat,“ nabádal ho otec.

Ale jejich zlověstný vzhled, kterým připomínají vrány, doslova vábí Danielův objektiv. Přimáčkne se ještě blíže ke dveřím, aby nebyl vidět. Na focení vojáků přece není nic nezákonného, ne?

Jen jednou fotku. Do soutěže.

Daniel stiskne spoušť. Povedlo se?

Zatřepotání křídel. Tichý výbuch bomby.

Muži se na něj okamžitě vrhnou, přirazí ho ke dveřím a utrhnou z fotoaparátu visačku.

„¿Americano?“

„Sí, señor. Americano,“ přisvědčí Daniel a přemáhá nutkání je odstrčit. Snaží se zůstat zdvořilý. „Yo hablo español.“

Voják se ušklíbne. „¿Y qué? Jen proto, že umíš španělsky, si myslíš, že máš právo si fotit, co se ti zlíbí? Dej sem ten film. A hned!“

Daniel se nervózně snaží otevřít dvířka fotoaparátu a vyndat cívku filmu. Zatknou ho?

Gardista mu vyrve film z ruky. „Ta tvoje průkazka ti tady není k ničemu. Kde bydlíš?“ otáže se.

„V hotelu Castellana Hilton.“

Počkat.

Ne.

Hned jak mu ta slova vyjdou z úst, Daniel by je nejraději zachytil, vzal je zpět a dobře ukryl.

Ale už je pozdě.

... Systém byl velmi přísný. Bylo to Francovo Španělsko. Nechtěli jste padnout do rukou Guardii Civil nebo policie. Vězení byla bídná a lidi zavírali jako na běžícím páse.

– Alexander F. Watson, americký konzulární úředník,
Madrid (1964–1966)

Úryvek z rozhovoru, září 1996
Sbírka orální historie ministerstva zahraničí
Společnost pro diplomatická studia
Arlington, Virginie, www.adst.org

Puri drží na klíně dítě. Zaváže mu tkaničky na botičkách stejně růžovoučkých jako tvářičky nemluvněte. Holčička miluje zvuky, takže na ni Puri mlaská jazykem. Miminko se radostně směje a usmívá, celé veselé a zaujaté.

Na krku má mosazný medailonek na bílé šňůrce. Puri ho obrátí a přejede prstem po vyrytém čísle.

20 116.

Číslo 20 116 netuší, že je sirotek. Neví o tom, že ji někdo přinesl do Inclusy, madridského sirotčince. Nemá ponětí, že ji na klíně chová Purificación Torres Pérezová ani že má Puri černou zástěru s červenými šípy falangy, španělského fašistického hnutí.

„Tvou povinností, tvým úkolem jako ženy je sloužit,“ poučovali ji ve škole. Puri je vděčná, že může sloužit prací s dětmi.

„Půjdeme se fotit. Bude to švanda,“ cukruje Puri s holčičkou.

Číslo 20 116 má na sobě krásné oblečení, které jí nepatří. Puri ji odnese do malé bílé místnosti ve třetím patře. Přijde pán s hranatým černým aparátem, chvíli bude před miminkem přešlapovat a pak vyfotí jeho portrét. Holčičku

vyplaší oslnivý zášleh blesku a Puri ji ukonejší. Bude na ni zase legračně mlaskat.

Pak se číslo 20 116 vrátí do otlučené postýlky v pokoji. Hezké oblečení se vrátí do tmavé komory sestry Hortensie.

Jeden obleček pro holčičky. Jeden pro kluky.

Sestra Hortensia na každé z dětí dohlíží s upřímnou a oddanou láskou. Fotografie dostanou milující páry po celém Španělsku. Puri holčičce uhladí jemné chomáčky vlásků a myslí na to, jak je dobře, že se najde tolik rodin ochotných adoptovat osiřelé děti.

Na zdi v čele místnosti visí velký zarámovaný Francův portrét.

„Náš ochránce, *El Caudillo*, se na nás dívá,“ zašeptá Puri miminku. „Pečuje o nás.“ Zvedne holčičce maličkatou ruku na pozdrav směrem k portrétu. Rytmicky ji pohoupe a zazpívá hymnickou melodii:

„Je to Franco, Franco, Franco. Náš průvodce a vůdce.“

Do místnosti vtrhne sestra z místní nemocnice a žádá si sestru Hortensii. Obě pokyvují hlavou a šeptají si.

„Na ulici. Ano, před chvílí. A Guardia Civil...“

Puri natahuje uši, aby slyšela.

Číslo 20 116 začne natahovat. Puri zamlaská.

Dvě sestry se na ni podívají.

Puri se k nim obrátí zády.

5

Ana vytáhne z kapsy seznam hostů, které má na starosti, a prohlédne si ho.

Daniel Matheson.

Zlehka zatuká na dveře. Nic.

Odemkne si univerzálním klíčem a vejde.

Teplo. Ticho. Klimatizace je vypnutá a dveře na balkon jsou otevřené. Horký vánec houpe rozměrným světle růžovým závěsem.

Většina hostů si vedle ledu přeje i vychlazený pokoj. Ale tenhle je jiný. Rád do svého velkého apartmá pustí horký suchý dech Madridu. Oblečení ještě nemá uklizené v zásuvkách a ve skříni. Vyvěrá mu z otevřených kufrů mezi dalšími chaotickými pozůstatky příjezdu. Na konferenčním stolku leží štos novin a časopisů. Anu upoutá název jednoho z časopisů, *LIFE*. Vedle leží žlutá krabička nadepsaná GE ŽÁROVKY DO BLESKU.

Hoteloví hosté si s sebou vozí nejrůznější drahé předměty. Jeden muž z Illinois pracuje pro společnost jménem Zenith. Má „tranzistorová“ rádia nejrůznějších barev, tak malá, že se vejdou do kapsy. Kousek dál ve stejné chodbě bydlí muzikant, který má v kufříku přenosný přehrávač. Kde berou na takové věci peníze? Maličkatý předkrm

z humra na hotelovém jídelníčku stojí víc, než si většina Španělů vydělá za několik měsíců.

„Často se toho jídla ani nedotknou, nechají ho ležet na tácu,“ vypráví bratru Rafaelovi.

„Jasně, pro ně není tak drahé,“ vysvětlí jí on. „V Americe mají něco, čemu se říká minimální mzda. Jeden americký dolar na hodinu. Míň jim nikdo zaplatit nemůže. Doveď se si to představit?“ Rafa se nakloní k Aně. „Tihle bohatí Americanos jsou spokojení, nemají hlad. A dones mi někdy kousek toho humra,“ dodá a spiklenecky na ni kývne.

Ana se bratrovu škádlení směje. Starší sestra Julia se však nesměje. Má starosti. Když nedrží v náručí dítě, její ruce drží jedna druhou a hnětou se a kroutí obavami.

„Máme u stolu pět krků. Nikdo nesmí přijít o práci,“ řekne nahlas.

Ana miluje svou práci, lekce angličtiny i zdejší uvolněnou americkou atmosféru. Nepřežila by, kdyby o ni přišla. Ale Rafa má pravdu. Většina hostů v hotelu nikdy nezažila hlad – hlad po jídle ani hlad po životě.

Její rodina poznala obojí.

Na křesle mlčky leží otevřený časopis. Na Anu z něj hledí fotografie americké rodiny. Opatrně položí ručníky a se-hne se pro něj.

V Americe dívky nosí ohrnuté ponožky a černobílé boty. Prohlízejí si fotky zpěváků, kteří se věnují hudbě zvané rokenrol, hudbě, která se ve Španělsku považuje za nemravnou. Co by se stalo, kdyby španělská dívka vyšla ven v kalhotách? Zatkli by ji? Dostala by svobodná dívka ve Španělsku cestovní pas?

Ana sní o cestování a o tom, že jednou odjede ze Španělska pryč. Všechno, co leží za hranicemi země, je pro rodiny, jako je ta její, nedotknutelné. Francisco Franco byl desítky let přesvědčen, že vnější vliv poskvrní čistotu a naruší identitu Španělska. Rozchod kolejí je ve Španělsku záměrně větší než ve zbytku Evropy, aby se do země nebo z ní nedostal nikdo nežádoucí.

„Španělsko potřebuje peníze a zahraniční investice, proto Franco povolil tenhle americký hotel,“ tvrdí Rafa. „Ay, španělský hrad pro Americanos,“ směje se.

Je to tak. Po letech izolace sem byly z Ameriky pozvány firmy z vybraných odvětví – cestovního ruchu, filmového a ropného průmyslu. Američané bydlí v Castellana Hiltonu. Ale Hilton, to je víc než jen pokoje. Má také obchodní oddělení. Ana umí výtečně anglicky. Až bude v hotelu zaměstnaná dva roky, může se přihlásit na pozici v jiném úseku. Sekretářky z obchodního oddělení jezdí se svými nadřízenými po celém Španělsku. Dostanou se z Madridu pryč.

V zámku zarachotí klíč. Do pokoje vejde vysoký tmavovlasý mladík. Oba se leknou. Časopis se zatřepotá a spadne na zem.

„Vítejte zpět, *señor*,“ pozdraví Ana hosta podle pokynů.

Mladý muž zůstane stát, v ruce má fotoaparát. Chvilí se dívá na ni a pak se nervózně rozhlédne po pokoji. Je oblečený jinak než lidé, které Ana vídá v časopisech. Američané bývají nastrojení a upravení. Tenhle mladík je hezký, ale celý rozvrkočený. Jeho vlasy jsou poněkud umanuté.

Ticho prolomí jeho tichý hlas. „*Lo siento. No era mi intención asustarte.*“

„Nevylekal jste mě,“ usměje se Ana.

„Vy mluvíte anglicky,“ špitne on.

„A vy mluvíte výborně španělsky, *señor*, ale není to španělská španělština. Možná spíš –“ odmlčí se – „mexická?“

Koutek úst mu povyskočí, skoro do úsměvu. „Texaská. To bude tím mým přízvukem. Ale máma pochází ze Španělska.“ Ukáže na dveře. „Rodiče bydlí v apartmá kousek dál.“ Pokusí se uhladit rozčuchané vlasy a v tu chvíli si Ana všimne. Má natržený rukáv.

Odloží fotoaparát a sehne se pro časopis. Ana je u něj první.

Když vyměňuje ručníky za časopis, cítí na sobě jeho pohled.

„Ach ano. Vaši rodiče jsou Mathesonovi z Dallasu. Přijeli jste včera. Vítejte v hotelu Castellana Hilton, *señor*. Doufám, že se vám u nás líbí.“

„Ano, slečno,“ přikývne.

„Slečna“ je na rozdíl od „pusy“ nebo „kočičky“ výraz zdvořilosti, nikoli náklonnosti. Podívá se na mladíka. Je na nejvýš o dva roky starší než on.

„Byli u mě v pokoji?“ zeptá se tiše. „Mí rodiče.“

„Ne, *señor*.“

Ramena mu s úlevou klesnou.

Ozve se zaklepání na dveře. Vykulí modré oči a prst mu vylétne ke rtům a žádá o ticho. Ana stojí naproti němu a v náručí svírá ručníky.

Klepání pokračuje a hned po něm za dveřmi zazní ženský hlas.

„Danieli, už jsi zpátky?“

Pohlédne na Anu a rychle zavrtí hlavou. Rty naznačí *ne* a plaše se usměje.

Ana zadusí smích a snaží se ovládnout široký úsměv. Nemá ráda ten kousek zlata na korunce dolní stoličky.

„Třeba jenom nechal zapnuté rádio,“ řekne mužský hlas. *Rádio?* naznačí rty Daniel.

Ana ukáže vedle sebe. Nakloní se přes ni a zapne ho. Voní... hezky.

Po několika okamžicích Daniel přiblíží ucho ke dveřím. „Řekl bych, že jsou pryč,“ zašeptá. Zhluboka vydechne, jako by se snažil uklidnit. „Omlouvám se. Tak trochu se jim vyhýbám.“

„To vidím,“ odvěti Ana se smíchem. Obrátí se a odnese ručníky do koupelny.

Zazvoní telefon.

„Kristova noho, teď mi volají z pokoje,“ ušklíbne se Daniel.

Ana zoufale chce být hovorná, zjistit, proč se vyhýbá rodičům, ale dbá sestřina varování. „Potřebujete něco, *señor*? Pokud ne, tak půjdu,“ řekne.

„Ne. Mockrát děkuju za pomoc.“ Odmlčí se a zadívá se na ni. „Poslyšte, vaše angličtina je lepší než moje španělština. Vy jste z Madridu?“

Ana se mu zpříma podívá do očí. Usměje se a zalže.

„*Sí, señor. Z Madridu.*“

Když jsem byl ve Španělsku poprvé, to bylo v pětadesátém, člověk tam měl pocit deprese, nebo spíš represe. A byl to oprávněný pocit. Všichni si dávali pozor na to, co říkají, co dělají, jak se projevují.

– William W. Lehfeldt, zástupce amerického konzula,
Bilbao (1955–1957)

Úryvek z rozhovoru, duben 1994
Sbírka orální historie ministerstva zahraničí
Společnost pro diplomatická studia
Arlington, Virginie, www.adst.org

„**R**ebel, bohém, sprosták. Tak se mluví o Miguelínovi, novém matadorovi.“

Rafael vzhledne od novin. Jeho kamarád Fuga sedí na bedně v márnici a kýve na něj, aby pokračoval.

„Už při svém debutu v Las Ventas v Madridu,“ předcítá Rafa, „tento *torero* ujistil publikum, že stojí za pozornost.“

Fuga ukáže na matadorovu fotografii v novinách.

„Sí, to je on, Miguelín,“ přitaká Rafa. „Mám ti ukázat, jak se to píše? Mockrát jsem ti říkal, že jestli se chceš stát slavným toreadorem, musíš se naučit číst a psát.“

Nabídka se nedočká odpovědi. Fuga se houpe na artritické bedně a dloube lopatou do hlíny. Hříva černých vlasů, divokých a rozčuchaných, nedokáže skrýt jeho zvířecí oči. Každý, kdo ho potká, se musí podívat dvakrát. Nejenže ho vidí, oni ho cítí. Je jako sbírající se bouře.

Fugův pohled těká mezi Rafou a malou překližkovou rakví, velkou asi jako krabice od bot, která mu leží u nohou.

„Ay, další dítě?“ prohodí Rafa.

Fuga mlčí, jen hledí na rakvičku.

Některá přátelství se rodí ze stejnosti. Jiná z blízkosti. A některá přátelství, často ta nepravděpodobná, se rodí

z potřeby přežít. Rafa a jeho kamarád jsou soudruzi ve strážni. O chlapeckém dětském domově v Barceloně zásadně nemluví. Nebyl to žádný „domov“. Byl to brloh, jatka pro duši. „Bratři“ a „tety“, kteří ústav řídili, si libovali v ponižování dětí. I pouhá vzpomínka na to je jako jed.

Ta muka se jako švábi dodnes plazí Rafovou duší. Držet nosem minci přitisknutou na zdi, klečet na cizrně, trpět, že ho někdo tiskne k zemi a pálí cigaretou. Vzpomíná si, jak se v noci z čiré hrůzy počurával a bratři mu pak mokré prostěradlo přivázali kolem krku a on musel svou hanbu nosit jako pláštěnku, všem na očích. Vzpomíná si, jak hubnul, padaly mu vlasy a ztrácel odvahy.

„*Basta!*“

Dost. To slovo k němu dolehne ještě dřív než rána kamarádovy pěsti. Bodnutí bolesti je obvyklá protilátka, slib naplněný v okamžiku, kdy se druhého zmocní vzpomínky. Vzpomínky jsou jed. Neber si jed.

„*Gracias.*“

Fuga přikývne a jeho zarputilé oči pod rozdivočelými vlasy drobátko zjihnou. Zničehonic vytáhne ruku z kapsy a podává Rafovi malou mandarinku.

Rafa by si ovoce strašně rád dal, ale je to příliš velkorysá nabídka. Nemůže si vzít kamarádovo jediné jídlo. Zavrtí hlavou.

Fuga pokrčí rameny. „*Entonces, zeptáš se jí?*“

Mluví o Julii, jeho starší sestře. Jde o laskavost, kterou mu může prokázat jen ona.

„*Sí, zeptám.*“ Rafa natrhá noviny na úhledné čtverečky. „Ana říkala, že v tom americkém hotelu noviny nepo-

užívají. Hosti tam prý dostávají na záchod ruličky měkkýho bílýho papíru. Až budeš slavnej, *amigo*, koupíš nám ho taky.“

Fuga hledí na dětskou rakev. „Ne,“ hlesne. „Až budu slavnej, všem řeknu, co se děje v domovech, a zachráním všechny děti.“ Zarazí lopatu do hlíny. „Přečti mi ještě jednou, co se píše v té knížce.“

Řeč je o útlém svazku, který Rafa strřeží jako oko v hlavě. Je to tátova oblíbená kniha, píše se v ní o Senecově filosofii.

„Zlato se pozná v ohni a stateční lidé v neštěstí,“ řekne Rafa.

„Sí,“ zašeptá Fuga. „Vystoupím z ohně, a až z něj vystoupím –“ prudce se otočí k Rafovi a oči mu planou – „všechny je spálím.“

Daniel se neochotně posadí na židli v apartmá rodičů. Jak mohl být tak hloupý? Proč neřekl gardistům, že bydlí v Ritzu? Mohli ho tam sledovat a nikdo by se nic nedozvěděl. Beztak mají důležitější věci na práci než doprovázet kluka s foťákem. Vždyť o nic nešlo.

Ale jestli o nic nešlo, proč se pořád potí? Myslí mu pořád probleskují ty výjevy.

Šedivé miminko. Jeptiščina tvář obrácená do objektivu. Její polekaný výraz, když uháněla pryč. Náhlé zjevení gardistů.

Daniel upírá pohled na aparát na klíně. Naštěstí si nevšimli, že má jednu ruličku v kapse. Bude na filmu stejný obrázek dítěte, jaký se mu vpálil do mozku?

Zvedne foťák k oku a namíří objektiv na otcova široká ramena za malým hotelovým stolem. Otec vzhledne a zavrtí hlavou. To zklamání v Danielovi stiskne ohmataný knoflík provinilosti. Proč ho nemůže zajímat těžba ropy jako jeho otce? Bylo by to o tolik jednodušší.

Matka se probírá šaty a odkašle si, snad aby se zbavila vzteku.

„Byla to nehoda, Martine. Daniel to nevěděl.“

„Mě už ty jeho ‚nehody‘ nebaví, Marío. Dva dny předtím, než jsme sem odjeli, se popral v kině.“

„Já si nezačal, tati. Bránil jsem kamaráda,“ ohradil se Daniel. Skutečně bránil kamaráda – a k tomu ještě využil příležitosti praštit si do kluka, který už dlouho terorizuje celou čtvrť.

„Máš kliku, že to policie vyřešila domluvou. Je ti osmnáct. Soudili by tě jako dospělého. A tohle?“ Otec tázavě rozpráhne ruce. „Nejsme v Madridu ani čtyřiaadvacet hodin, a recepční mi hlásí, že tě do hotelu dovedla Guardia Civil?“

„Kéž by to aspoň neviděly pokojské,“ ozve se matka.

„Kéž bys mu byla nekoupila ten fotoaparát,“ utrhne se otec.

„Kéž byste se přestali hádat,“ ozve se Daniel.

„My se nehádáme.“ Matka si vzdychne a obrátí se k Danielovi. „Máme tu s tatínkem před sebou několik týdnů práce a cestování, *cariño*. Říkala jsem si, že tě bude bavit prozkoumat to tu na vlastní pěst. Ale možná to není bezpečné. Už tu nemám rodinu, kdyby se náhodou něco stalo, až budeme pryč. A ty jsi hrozně daleko od Laury.“

Rodičům o rozchodu ještě neřekl. Vyptávali by se ho na všechno možné. Daniel si prohlíží fotoaparát, aby se vyhnul hovoru o Lauře, a lituje, že si nevyfotil tu krásnou dívku ve svém pokoji. „Omlouvám se. Byla to hloupá chyba. Zvládnou to tu sám jako nic. Vážně.“

Omluvně na matku pokrčí rameny. V poslední době zní trochu unaveně. To ona prosila, aby se vrátili do Španělska, ale už od příjezdu se mu zdá nervózní. Daniel její reakci poznává – má strach, že sem nepatří.

María Alonso Moya Mathesonová se narodila v Galicii,

ale byla vychována jako španělská Američanka v Texasu. Na veřejnosti je manželkou ropného magnáta, která se tváří zcela americky. Pekla koláče, když Eisenhower sháněl peníze na kampaň. Podporuje školu Ely Hockadayové a Ligu mladých žen a lepší lidé ze čtvrti Preston Hollow i celého Dallasu ji berou za svou. Doma na něj mluví výhradně španělsky. Je její *cariño*, miláček, nebo *tesoro*, poklad. Mnoho jejich sluhů a služek pochází ze Španělska. Matka dbá na to, aby španělské jídlo a zvyky byly pevnou součástí jeho života.

„Je těžké hledat správný směr ve dvou kulturách,“ řekla mu jednou. „Připadám si jako záložka zastrčená mezi kapitoly. Žiju v Americe, ale nenarodila jsem se tu. Jsem Španělka.“

Matka je nadšená, že je ropný průmysl zavál do Španělska. Chce, aby zažili zemi, kterou její zemřelí rodiče tolik zbožňovali. Čisté Španělsko. Vznešené Španělsko. Takový je její plán.

Otec otevře kufrík.

„Nemůžu tě tady tahat z průšvihů, Dane. Nejsem tu na dovolené. Franco povolí těžbu jen několika americkým společnostem. Objedu naleziště, a než skončí léto, uzavřu dohodu. Takhle jsem si to naplánoval,“ prohlásí. „Rozumíš mi?“

„Ano, prosím,“ odpoví Daniel.

Daniel nedávno dokončil školu svatého Marka v Texasu. Na podzim nastoupí na Texaskou univerzitu A&M a po promoci začne pracovat v rodinném ropném podniku – je tím podmíněno jeho školné.

Daniel se v myšlenkách vrátí k pohledu na mrtvé miminko. Ta fotografie by mohla být základem jeho portfolia. Z peněžní prémie spojené s cenou by snadno zaplatil rok žurnalistiky místo A&M.

„Jsme pozvaní na recepci u Van Dornů,“ řekne otec. „Mají syna ve tvém věku, zrovna se vrátil z internátní školy ve Švýcarsku.“

„Van Dornovi. Diplomati z Oyster Bay, z městečka na Long Islandu,“ dodá matka. „Některé dobré rodiny mají místo na americké ambasádě. Danieli, *mi amor*, prosím tě, vezmi si slavnostní kalhoty a vázanku. Nenos pořád ty džíny, moc tě prosím. Vypadáš jako pomocník na ranči.“ Ušklíbne se. „Ty sis někde roztrhl rukáv?“

Daniel si spěšně prohlédne košili. „Asi jsem se o něco zachytil.“

Gardisté mu sebrali film, a ještě k tomu mu roztrhli košili? Jestli takhle zacházejí s turisty, jak se chovají k místním? Zamíří ke dveřím.

Matka ho něžně vezme za paži. „Všimla jsem si, že na recepci mají pohledy. Piš Lauře každý den. Její rodina to očekává.“

Vyjde z pokoje, nechce ztropit scénu.

Nemusí matku trápit pravdou o Lauře Beth.

Puerta del Sol. Tlukoucí srdce Madridu. Večer přitahuje turisty i místní a ti postávají u fontán a u schodů do metra. Na střeše budovy se tyčí obří reklama na sherry TÍO PEPPE a pod ní zeleně září slova GONZÁLEZ BYASS a vrhají zvláštní světlo na blednoucí nebe.

Ana kráčí úzkou dlážděnou uličkou. Lístek už spolkla, ale pachů po něm zůstala.

Vím, co jsi udělala.

Ohlédne se přes rameno a pak vklouzne do neoznačených dveří. Pod potměšlým schodištěm poblikává slabé světlo. Na chvíli se zastaví a poslouchá, načež vejde dovnitř.

Prostor ji přivítá duhovou záplavou. Od podlahy po strop se táhnou lesklé blesky hedvábí a saténu. Na omšelých pracovních plochách se vrší třpytivé mořsky modré, tmavě ametystové a zářivě zlaté látky. Zdi jsou pokryty skicami a vzory. U stolů sedí tři ženy a dvě další protahují těžký materiál šicími stroji.

Ana se sehne a sebere z podlahy drobnou perlu. V tomhle útulném prostoru se chystá obřad. Ty krásné látky a šperky

nejsou na plesové ani svatební šaty. Jsou určeny jen jedinému člověku.

El torero. Matador.

Traje de luces. Oblek světél. Říká se mu tak, protože drahé kameny a korálky našité na látku odrážejí světlo a třpytí se, jako by je rozsvěcel skrytý vypínač. Jeden oblek sestává z nespočtu dílků, jejichž sestavení zabere několik měsíců. Každý detail tvoří někdo jiný. Jedna žena se specializuje na kalhoty, jiná na pláštěnky a jiné zase na složité vyšívání. Specialitou její sestry jsou korálky a drahé kameny.

Stejně jako její bratr Rafa, i sestřenice Puri miluje torea-dory. Ale Ana miluje býky. Býčí zápasy nenávidí. Rozdílné názory v rodině jsou běžná věc, ale nemluví se o nich.

Normálně ženám v dílně pusy jedou jako kolovrátek, dnes jsou však úplně zticha. To znamená, že Luis, mistr krejčí a majitel obchodu, má ve vedlejší místnosti zkoušku s matadorem.

Anina sestra Julia sedí na dřevěné židli v koutě. Lampa jí do klína vrhá aureolu klidného světla. Protahuje jehlu pevnou sedmivrstvou látkou a přišívá na krátké sako jeden ze stovek safírů.

Juliiny prsty jsou jako tiší vypravěči vyšití jizvami. Ana si k sestře přitáhne prázdnou židli. Z nedalekého stolku vezme malé kleštičky a položí sestře ruku na rameno.

„Vezmi si je,“ pošeptá jí. „Za chvíli ti začnou krváčet ruce.“

Julia vděčně přikývne a vezme jehlu do kleštiček.

Ana pohodí hlavou směrem ke zkušební místnosti. Který z matadorů je za dveřmi?

„Ordóñez,“ špitne Julia.

Ana se podívá na sestru. Juliina tvář, dychtící po červeni, potřebuje odpočinek a slunce. Julia má malou holčičku, jsou jí teprve čtyři měsíce. Miminko ještě nemá dost sil a Julia taky ne. Zoufale se k dítěti vine a často spolu propláčou noc.

Fašistická doktrína káže, že životním posláním ženy je manželství, mateřství a péče o domácnost. V chudých rodinách, jako je ta jejich, však hlad zavírá oči před příkazy. Mnoho žen ze zbídačelých rodin musí vykonávat manuální práci.

Ale Julia není obyčejná žena. Je nesmírně nadaná švadlena, a tak má tu mimořádnou možnost pracovat tady v dílně. Luis její schopnosti potřebuje, chce-li uspokojit své matadory. Julia potřebuje mzdu, aby nakrmila rodinu a splatila dluhy.

„Musíme dát všechny své výdělky dohromady,“ připomíná jim Juliin manžel Antonio. „Veškeré výplaty i drobné peníze budeme ukládat do téhle staré krabice od doutníků.“

Mají plán přestěhovat se z chudobného Vallecasu do malého bytu v Lavapiésu. Julia všechno odměřuje a počítá, do poslední *pesety*. Teď bydlí v jediném tmavém pokojíku čtyři dospělí a novorozenec. Ale jsou spolu. Takhle si to přála jejich matka.

Ana si na válku nevzpomíná, ale pamatuje si své slzy, když rodiče zmizeli. Pamatuje si, jak zoufale plakala ten den, kdy odjela ze Zaragozy k tetičce a strýčkovi v Madridu. Teta a strýc sice mají vlastní dceru, ale sestřenice Puri je jiná. Poslušná. Nemá v sobě kouska žalu ani studu. Netíží ji tajemství. Ana jí závidí.

„Jak bylo dneska v paláci?“ zeptá se Julia.

Lži a výhrůžky. Ale neboj, spolkla jsem je.

„Jako vždycky. Led a zase led,“ odvětlí Ana se smíchem. Pokusí se rozhovor přesměrovat jinam. „V létě budu v mém patře. Přidělili mě k velmi bohaté rodině, budou tam celý srpen. Mají syna zhruba v mém věku.“

Julia přikývne.

„Je z Texasu,“ dodá Ana. „Má americké časopisy.“

Juliin výraz se změní z unaveného na vylekaný. „Ten hotel, to není skutečný život, Ano,“ řekne. „Američanky mají vlastní auta a létají si po světě. U nich to není hřích. Nepotřebují *permiso marital*. Mohou si hledat práci, založit si v bance účet a cestovat bez manželova povolení.“

Julia se ohlédně přes rameno a pak jí pošeptá: „Ano, prosím tě, přestaň přebírat odpadky v pokojích. Nečti už ty knížky a časopisy! Moc dobře víš, že jsou ve Španělsku zakázané. Tady nejsme v Americe.“

Julia má pravdu. Ve Španělsku musí ženy dodržovat přísně podřízenou pozici vůči mužům. Ana si vzpomíná, jak ji v *Sección Femenina* učili: „Netvař se, že se vyrovnáš mužům.“ Také tam učí, že čistota je absolutní. Dámské plavky musejí dosahovat až ke kolenům. Když se o nějaké dívce zjistí, že šla s chlapcem do kina bez doprovodu, její rodina dostane žlutou kartu za prostituci.

Julia se zamračí a vezme Anu za ruku. Dokonce i její šepot je roztrásený. „Svět v tom hotelu je jako pohádka. Je mi to líto, Ano, ale náš svět to není. Pamatuj si to, prosím tě. Dávej si pozor, s kým mluvíš.“

„Mám za úkol být hovorná,“ namítne Ana.

„A to je v pořádku, pokud je to jednosměrný rozhovor. Můžeš klást otázky, ale snaž se na žádné neodpovídat.“

To by mohlo fungovat. Hosté o sobě rádi mluví. Pokud ze svého života neodhalí mnoho, nemá se čeho bát. Žaludek se jí kroutí, jak se snaží strávit spolknutý lístek.

„Ano, děje se něco?“ stará se Julia.

„Ne.“ Usměje se. „Vůbec nic.“

Život každé ženy je přese všechno, co žena možná předstírá, zasvěcen ustavičné touze najít někoho, komu by mohla podlehnout.

– Semanario de la Sección Femenina, 1944

Životním posláním ženy je sloužit jiným. Když Bůh stvořil prvního muže, pomyslel si: není dobré, aby byl muž sám. A tak stvořil ženu, aby mu pomáhala a byla mu společnicí a matkou jeho dětí. Jako první Boha napadl muž. Na ženu pomyslel až později jako na nutný doplněk, jako něco užitečného.

– Formación Político Social (učebnice), 1962

Daniel stojí v elegantním salonu madridské vily. Vysoké prosklené dveře zdobené květy z tepaného železa jsou otevřené a je jimi vidět na terasu a do zahrady pod ní. Ručičky na mramorových hodinách se blíží k deváté. Ještě se nepodávala večere. Daniel se podívá do hledáčku svého aparátu. Očima probádává složitě vykládanou dřevěnou podlahu, nábytek z devatenáctého století i překrásné ručně tkané koberce. Objektiv se zastaví na Nicholasi Van Dornovi, diplomatovu synovi, který je tu přivítal.

Na matnici hledáčku Daniel vidí, že rodiče měli pravdu. Jsou skoro stejně staří. Nick Van Dorn má sluncem vyšisované ulízané blondaté vlasy a bystré hnědé oči. Oblékl sako, nažehlené kalhoty a nové drahé mokasíny. Na ponožkách má kosočtvercový vzor, který má jeho matka moc ráda. Říká mu „argyle“. Otec by řekl, že jsou to ponožky pro slečinky. Hledáček sklouzne na Nickovu ruku držící skleničku. Strupy na kloubech. Že by rvačka? Zajímavé. Poškrábané klouby jako by odporovaly zbytku jeho vzezření. Daniel stiskne spoušť.

„Jeden můj kamarád nenávidí, že je z diplomatické rodiny. Já si to užívám. Když jsem na jednom místě moc